

פניני אביר יעקב

פנינים לפרשת השבוע מתורת המקובל האלקי
רבינו יעקב אביחצירא זיע"א

גליון ו' - פרשת משפטים תשפ"ד

עתיד 'שלם' לצדיקים על מיתתם קדם זמנם, והוא 'שלם להם שכר כפול, כמו שנקבל בלשון התורה: 'שלם ישלם'.

יום חמישי

מתפלל? תוריד דמעה!

סגלות רבות נאמרו על ידי רבים, כיצד מבטיחים שהתפלה תתקבל לראון לפני הקב"ה, שומע תפלות ישראל.

רבינו האביר יעקב בספרו 'פתוחי חותם' מדייש ואומר, שהסגלה הטובה ביותר לקבלת התפלה, היא כאשר האדם יעורר את עצמו לכי, ויוריד דמעות מעיניו. כאשר הוא עומד לתפלה.

הוא מביא לכך רמז בפסוק בפרשה זו: 'מלאתר ודמעך לא תאחר'.

'מלאתר' היא התפלה, מכיון שהיא באה במקום קרבנות, וקרבן נקרא 'מלוי', כמו שנאמר בקרבנות המלוואים (שמות לב טו) 'מלאו ידכם היום'.

'ודמעך' - אלו הן הדמעות שיוצרות מעיניו של המתפלל, בעת שהוא עומד לפני ה' ומשיח את לבו.

'לא תאחר' - אל תעכב אותן, כי הן הסגלה הטובה ביותר כדי שתתקבלת ותקבל.

יום ששי

הנסח הראוי לתפלה

נסח התפלה נתקן על ידי אנשי כנסת הגדולה, מאה ועשרים זקנים, ומהם שהיו נביאים.

הנסח הזה נקבע על פי רוח הקדש, ונשאר מאז לדורי דורות, עד ימינו.

מבאר רבינו האביר יעקב בספרו 'פתוחי חותם' נקדה חשובה בנסח התפלה:

בפסוק כתוב "ועבדתם את ה' אלקיכם, וברך את לחמך ואת מימך".

ולכאורה קשה בלשון הפסוק, שפתח בלשון רבים, 'ועבדתם', וסיים בלשון יחיד 'וברך את לחמך', מה פשר השנוי הזה?

אלא שכונת הכתוב היא על נסח התפלה, שהרי ידוע שהתפלה היא 'עבודה שבבל'.

וכך דורשים את הפסוק:

'ועבדתם את ה' אלקיכם' - התפלה שלכם תהיה נאמרת בלשון רבים, שיקלל כל אחד את עצמו בתוך הצבור, שלא יבקש רק על צרכיו האישיים, אלא יבקש על צרכי הרבים, והוא בתוכם.

שלא יאמר אדם, אני יבקש רק על עצמי, על מה שאני צריך, שמא כך תהא התפלה שלי מקבלת יותר?

אולי אם אבקש על הצבור כולו ועל צרכיהם המרבים, אולי התפלה לא תתקבל בכלל?

לכן אמרה התורה, לא תבקש בלשון רבים, תתפלל על הכלל, ואל תדאג על מלוי צרכיך האישיים.

'וברך את לחמך' - בלשון יחיד - שהקב"ה ימלא את בקשותיך האישיות, בתוך מלוי צרכיהם של כלל הצבור.

יום שלישי

התשובה המהירה

בספרו 'אלף בינה' מביא רבינו האביר יעקב עצה לבעל תשובה, המבקש לחזור לתקן את מעשיו:

כאשר אתה מבקש לשוב בתשובה, העצה הטובה ביותר עבורך היא להתבונן במה שפגמת, ותתקן את מעשיך דוקא באותם איברים בהם קלקלת.

אם החטא היה בידים, הקפד לשפר את מעשיך בעקר במעשי ידיים. אם החטא היה במחשבה, תקן את מעשיך באמצעות המוח, על ידי המחשבה. כך גם בכל האיברים, בפה, ברגלים וכדומה.

יש לזה רמז נפלא בפסוקי הפרשה: 'עין תחת עין, שן תחת שן, יד תחת יד, רגל תחת רגל'.

כלומר, תקפיד בעשית התשובה לתקן את מעשיך דוקא באיברים בהם קלקלת, וכמו שאמרו חז"ל (ויקרא רבה כא): "שאם עשה אדם הבילות של עברות, יעשה כנגדם הבילות של מצוות". זה כנגד זה, כי כך יהיה תקון משלם למעשיו המקלקלים.

וכך גם אמרו במדרש (שמות רבה כג): "בוא וראה דרך הצדיקים, במה שהם סורחים - הם מתקנים".

יום רביעי

צדיק שנפטר בצעירותו - שכרו כפול

לעתים אנו שומעים על טרגדיות נוראיות: אנשים נפטרים בגיל צעיר מאד, בחורים תמימים, ילדים רכים, אבירים צעירים, נשים צעירות, לא עליכם ולא עלינו.

מתעוררת שאלה במעמקי הלב, מה חטאו אותם נשמות רכות, צעירות וטהורות שעזבו את העולם בדמי ימיהם, ומה פשר הדבר?

כפונד שאלו לנו עסק בנסתרות, ואין לנו כלת להבין חשבונות שמנים.

ובכל זאת, רבינו האביר יעקב בספרו 'מחשוף הלבן' מאיר בענין הזה נקדה מענינת:

צריך לדעת, שישנם צדיקים שמסתלקים מהעולם קדם זמנם, כי הם 'נתפסו על עוון הדור'. הם כמו קרבנות-צבור שעולים לשמי מרום כדי לכפר על הדור כולו.

שכרם של צדיקים אלו הוא כפול ומקפול, כי הם קצרו את שנותיהם שלא באשממתם, ולא יכלו להשלים את שאיפותיהם לעשות טוב בעולם הזה, ועל זה מגיע להם שכר גדול ורב, יותר ממעשיהם עד כה.

מוסיף רבינו ורומז את הדבר הזה בפסוק: "כי תצא אש ומצאה קצים, ונאכל גדיש וגו', שלם ישלם המבער את הבערה".

בגמרא בבא קמא (ס) דרשו את הפסוק הזה על פסוקתם של צדיקים בדמי ימיהם, כדי לכפר על הרשעים שבדור.

מחדש רבינו שזה הרמז בסוף הפסוק 'שלם ישלם המבער את הבערה' - הקב"ה, שהוא שלח את הבערה - לפרע מהצדיקים הללו את מעשי הרשעים, הוא

יום ראשון

עצה להתגבר על היצר

חז"ל למדו אותנו כמה עצות, כיצד יוכל אדם להתגבר על היצר הרע, כאשר הוא בא לפתות אותו לדבר עברה.

חלק מהעצות מועילות קדם שיבוא היצר הרע, וחלקן מועילות גם כאשר היצר בתקפו, כשהאדם כבר להוט אחר העברה.

רבינו האביר יעקב דורש את הענין הזה ב'פתוחי חותם' מהפסוק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם".

כי 'משפטים' רומזים על הענשים והדינים שיש לאדם על חטאיו, וזכירתם מסייעת לו להתגבר על פתונו היצר.

והמלה 'משפטים' היא בגימטריא 'גוף ונשמה', וזה רומז שלפעמים היצר גובר בפתונו שלו על האדם, ובכך הוא עלול לאבד את 'גופו ונשמתו'.

באותה שעה, העצה היא להזכר בענשים העתידים לבוא לו בעולם הבא. כי כאשר יפחד מהענש המה, גם גופו ונפשו יכנעו, ויפחדו לחטא.

וזה הרמז בפסוק 'אשר תשים לפניך' - לפני הגוף והנשמה, שיש לשלם לפניך את 'המשפטים', כלומר, את הדינים והענשים, וזה יעזר לו להציל מן החטא.

יום שני

לעולם לא מאחר!

החיים שלנו מלאים בהתגוששות תמידית של היצר הרע עם היצר הטוב. בעוד שהיצר הטוב מושך אל האור, היצר הרע מושך לכיוון השני.

היצר הטוב משכנע את האדם לקום את המצוות, והיצר הרע מנסה בכל דרך להכשיל אותו בעברות.

במהלך החיים, ישנו נפילות, כשלונות ואכזבות. ולעתים האדם מתפתה לעצת היצר, ונקשל בעברות.

אבל מכרחים לדעת שבכל מצב יש תקווה, ויש דרך של תשובה.

לעולם לא מאחר.

מוסיף רבינו האביר יעקב בספרו 'מחשוף הלבן', ומביא לזה רמז בפסוק "וכי יריבו אנשים והקה איש את רעהו וגו', ולא ימות ונפל למשכב, אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה".

'וכי יריבו אנשים' - זהו רמז על היצרים הנלחמים על לבו של אדם, זה לטוב וזה לרע.

'ולא ימות' - על האדם לדעת שכל עוד הוא חי, ולא מת, תמיד הוא יכול להרפא מן המכות ולחזור לעמד על רגליו.

ומהי הדרך לקום ולהרפא?

'אם יקום והתהלך בחוץ' - שיעזב את הדרך הרעה ויברח החוצה.

'על משענתו' - זו התשובה, עליה נשענים בעלי תשובה.

'ונקה המכה' - יוכל להמלט מהענש הצפוי לו, כי גזר דינו יקרע לגזרים כשישוב בתשובה.

